

д.мед.н., проф. Завгородній І.В.

Харківський національний медичний університет

Кафедра гігієни та екології № 2

ЛЮДИНА ЯК ОБ'ЄКТ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Загально відомо, що людина являє собою надзвичайно складне явище, що поєднує у собі надзвичайно велику кількість динамічних зовнішніх і внутрішніх факторів, внаслідок чого аналіз її поведінки і діяльності, у тому числі комунікативної, неминує вимагає особливого підходу та принципово нових засобів інтерпретації. Людина як об'єкт дослідження в соціальних науках відрізняється від неживих предметів, що їх аналізують природознавчі дисципліни. Головна специфічна особливість людини як об'єкта вивчення, полягає в його біосоціальній, а не суто біологічній сутності. Ця сутність формується протягом формування особистості як такої.

Індивід стає особистістю в процесі освоєння та практичного втілення ним соціальних функцій, поступового включення в систему соціальних зв'язків і відносин, а також розвитку самосвідомості, тобто усвідомлення своєї неповторності та унікальності. Саме тому, розглядаючи особистість як об'єкт соціологічного пізнання необхідно приймати до уваги не тільки психологічні особливостями особистості, а й фактори, що є результатом активного впливу зовнішніх чинників життя у суспільстві. До останніх належать, зокрема, культуральні та релігійні особливості, норми суспільства, цінності, що є домінуючими. Саме ці фактори є рушійними спонукальними чинниками, що визначають набір мотивів та потреб індивіда, без розуміння яких проведення будь-якого соціологічного дослідження фактично унеможливлене [1-4].

У європейському суспільстві серед потреб найважливішими для індивіда визнані потреби в самореалізації і самовираженні, в самовдосконаленні та саморозвитку через можливість активного вираження в актах суспільного життя.

З іншого боку, сприйняття людьми собі подібних носить взаємний характер, тому в процесі будь-якої комунікації (в тому числі під час проведення медико-соціологічних досліджень) не тільки дослідник формує враження про учасника дослідження або експерименту, а й сам стає об'єктом сприйняття.

В процесі взаємодії між піддослідним та дослідником можна спостерігати процес адаптації кожного її учасника до ситуації та її постійної зміни. При цьому, адаптивність поведінки людей в комунікативних процесах обумовлює динамічність прояву ними своїх якостей, які можуть змінюватися в залежності від безлічі зовнішніх і внутрішніх факторів, до яких можуть бути віднесені і фактори сприйняття дослідження як потенційно стресової ситуації.

Список літератури:

1. Человек как объект социологического исследования Л. И Спиридонов, Я. И Гишинский, Ленинградский государственный университет имени А.А. Жданова. Научно-исследовательский институт комплексных социальных исследований
Изд-во Ленингр. ун-та, 1977 - 197 стор.
2. Кули Ч.Х. Человеческая природа и социальный порядок. М.2000 г, с 212-213.
3. Марченко Т.А. Потребность как социальное явление. М. Высшая школа.1990., с53.
4. Волков Ю.Г., Добренков В.И., Нечипуренко В.Н., Попов А.В. Социология: Учебник / Под ред. Проф. Ю.Г. Волкова. – М., 2003.